

Valdžia nusiplauna rankas

Autorius SystemOperator

2007-10-22

Paskutinį kartą... atnaujinta 2007-10-22

„Pastaraisiais metais susiformavusi Lietuvos ūkio priklausomybė— nuo kredito prieaugio uždikrina, kad Lietuvos ciklo fazė—s pasikeitimas priklausys išskirtinai nuo komercinių bankų ir besiskolinančiųjų sprendimų.“ - LR finansų ministerija.

„Todėl, valdžia nusiplauna rankas ir su „socialinių priemonių paketu“ ruošiasi rinkimams. „Po ciklo - nors ir tvanas.“ 2007 m. rugsėjo mėnesį paskelbtos vidutinės trukmės ekonominių rodiklių projekcijos Lietuvos prekių eksportas, be laikinai sumažėjusio naftos produktų eksporto, pirmą... metų pusmetį augo ypatingai sparčiau - 29 procentus, tačiau sparčiau eksporto plėtra nepakanka norint tikėti vienareikšmiškai ūkio plėtra perspektyvą. Pastaraisiais metais susiformavusi Lietuvos ūkio priklausomybė— nuo kredito prieaugio uždikrina, kad Lietuvos ciklo fazė—s pasikeitimas priklausys išskirtinai nuo komercinių bankų ir besiskolinančiųjų sprendimų. Ūkio ciklo fazė—s pasikeitimo tikimybė— didėjanti, tačiau tikslus pasikeitimo laikas ir jo mastas priklausys nuo to, kaip komerciniams bankams seksis įgyvendinti paskolų pasiūlymus ir kiek ilgai besiskolinantys vartotojai ignoruos nekilnojamojo turto rinkoje susiformavusias rizikas. Vartotojų pasitikėjimo tyrimai rodo, kad jau išskirtinai daugelis optimistiniai. Nėra racionalūs ūkio sieti su pastarųjų metų spėjimų augimu. Būtent apdairu atsižvelgti nepriklausomų institucijų nuosaukės ūkio raidos projekcijos ir spėjimus dėl rizikų. Pastaraisiais ketvirčiais vėl greitėjantis kreditų prieaugis gyvenamajam būstui sigrįti, sunkiai paaiškinamas racionaliais ilgalaikiais motyvais ir labiau grindžiami tik subjektyviais su ekonomikos ilgalaikėmis tendencijomis nesusijusiais argumentais, todėl racionalumo prielaida pagrįsti rinkos ekonomikos dėsningumai negali vienareikšmiškai projektuoti tikslų ūkio fazės pasikeitimo laiką... ir mastą.... Nuodugni 2006 metų paskutinių ketvirčių ir 2007 metų I pusmečio duomenų analizė rodo, kad greitas savaiminis rinkos susiregulavimas 2007 metais neįvyks. 2006 metų BVP apimtis būtent padidėjusi daugiau nei 8 procentais, jeigu nebūtų išvystyta sausra ir nebūtų sutrikusi „Mažieji naftos“ veikla. Todėl tikėtina, kad 2007 metų antroje pusėje, ypač paskutiniame ketvirtyje, BVP augimas paspartės dėl išvestos 2006 metų bazės efekto. Skolintomis ir tebefinansuojamas paklausos stimulus ūkiui, sparčiau tebeaugantis „jaunoji ūkio“ ūkininkų veikloje bei formuojamas pagrindinis kapitalas, todėl ūkininkų veiklos sugrąžinimas prie potencialios gamybos apimčių yra labiau tikėtinas vėliau nei 2007. Rugsėjo mėnesį akivaizdžiai tapo globalus likvidumo trūkumas ir palėkkanų normų priedėjimas riziką... didėjančią pagrindą... tikėtis ir vėliau ūkio augimo sulaukimo jimo 2008-2009 metais ir disinflacijos vėlesniais metais. Potencialus BVP augimas išskirtinai artimas 6 procentams, tačiau susiformavusi rizikų realizacija vidutinės trukmės laikotarpiu gali neįprastai sulaukti ekonomikos augimą..., o pastaraisiais metais plėtra—tuo būdu... patyrusi ekonomikos sektorių perspektyvos priklausys nuo jų gebėjimo pademonstruoti bendrai korekcijai deramą... lankstumą.... Atkreipiamė dėmesį, kad 2006 metų rugsėjo mėnesį Statistikos departamento vykdyto realaus BVP skaičiavimo patobulinimo, atdiegiant susietos grandinės metodą..., vietoje realaus BVP augimo naudojama BVP grandinė susietos apimtys augimo sąvoka. Ekonominių rodiklių projekcijų skaičiavimo prielaidos Globalizacijos atitinkama konkurencija ir galima nekilnojamojo turto kainų korekcija neįtakos gamybos apimčių ir nedarbo lygio tik tuo atveju, jeigu išskirtinai stiprūs prielaidai, kad darbo jėga sugebės lanksčiau persiorientuoti išskirtinai vieno ekonomikos sektoriaus kitą.... Darbo rinkos lankstumas gali būti pasiektas darbo užmokesčio sąskaita: vidutinės trukmės laikotarpiu dėl globalizacijos suintensvėjusi konkurencija ir besikeičiantis kredito kitimo ciklas atskiruose sektoriuose gali sukelti ne tik darbo užmokesčio augimo sulaukimo, bet ir jo sumažėjimo.... Darbo rinkos lankstumo prielaida uždikrina, kad spartus vidutinio darbo užmokesčio yra suderintas su galimais Lietuvos ūkio plėtra sektoriais netolygumais. Nei stiprūs prielaidai dėl darbo jėgos lankstumo vidutinės trukmės laikotarpio pabaigoje mažėjantis užimtumas, laikinai padidėjantis nedarbas ir išlaikytas augimas. BVP augimo projekcijoms ypatingai svarbios komercinių bankų reguliariai peržiūrimos prognozės dėl kreditų augimo. Atsižvelgiant į tai, kad pastarųjų metų patirtis rodo, kad komercinių bankų kredito prieaugio prognozės—s būdavo viršijamos ir kad metų pirmą pusmetį kreditų prieaugis viršijęs metus buvusį prieaugį 2,3 procentinio punkto BVP, kredito prieaugio didėjimas išskirtinai tikėtinas. Europos centrinio banko per pastaruosius 18 mėnesių iki 4 proc. padvigubinta euro zonos bazinė palėkkanų norma pirmą pusmetį suteikė pakankamai likvidumo ūkiui stimuliuoti, o antrojo pusmečio paskolų išdavimas yra nulemtas anksčiau sudarytų sutarčių. Rugsėjo mėnesio nesio tarptautinių finansų rinkų neramumai sustiprino 2007 m. pradžioje darytas prielaidas, kad kreditų prieaugis Lietuvoje sparčiau išlaikytas pradėjus 2008–2009 metais ir tuomet prasidėjus natūralus ciklinis BVP augimo išlaikytas bei susidarys natūralus spaudimas nominaliam fiskaliniam deficitui didėti. Spartus vidutinės trukmės augimas labai priklauso nuo prielaidos, kad verslininkai sugebės patenkinti finansų rinkų išskirtinai spartus ir tvaraus Lietuvos produktyvumo artėjimo prie Europos vidutinio dydžio ir sugebės išskirtinai laukti pelnus sparčiau augančio darbo užmokesčio ir sparčiau didėjančių palėkkanų normų sąlygomis. Kredito prieaugiui 2006 metais viršijus 15 procentų BVP, prielaidos dėl ES paramos šisavinimo apimčių tampa antraeiliomis. 2007–2008 metų laikotarpiu BVP augimą... ES struktūrinių fondų ir kitos ES finansinės paramos išskirtinai panaudojimas atsilpniau nei kredito prieaugio apimčių kitimas. ES paramos panaudojimo apimčių nukrypimas nuo planų gali tik neįsimaityti pakeisti atitinkamų metų BVP augimą.... Svarbi 2007–2010 m. ūkio rodiklių projekcijų skaičiavimo prielaida ir 2007 metų faktinio vidutinio valiutų kurso ir naftos kainų stabilumas: kainos išskirtinai tokios, kokios buvo projekcijų sudarymo metu: apie 52 eurus už barelį 2007-2010 m. laikotarpiu. Lietuva vidutinės trukmės laikotarpiu išskirtinai laikys spartų ekonomikos augimą.... 2007 metų augimas išskirtinai esmės nepakeis infliacinio BVP augimo atotrūkio nuo potencialaus BVP augimo. Darome prielaidas, kad Europos centrinio banko pradėta vykdyti priešinfliacinė palėkkanų normų didinimo politika ilgai nepaveiks ne tik euro zoną..., bet ir Lietuvą..., todėl infliacija

BVP augimo atotrūkis nuo potencialaus pradėjęs sparčiai mažėti 2008–2009 metais. 2008 metų BVP augimas sudarė 5,3 procento, o 2009 metų augimas sudarė 4,5 procento. Ankstyva ir valdoma BVP augimo tempų korekcija užtikrinti spartų ir tvarų 6 procentų vidutinį augimą... vėlesniais metais. Fiskalinis drausmės normų tvirtinimas teisės aktuose taip pat gali būti panaudotas palėkan priedams už riziką... valdyti ir sudaryti sąlygas tol bei sparčiai kio plėtrai. Ekonomikos aplinkai nutolus nuo prielaidų, 2007–2010 metų ekonominių rodiklių projekcijos arba projekcijų perspektyvos būtų atitinkamai keičiamos. Tikėtina, kad ekonominių rodiklių projekcijos bus keičiamos, jeigu komerciniai bankai keis paskolų ir davimo planus arba didins palėkan normas sparčiau negu Europos centrinis bankas arba ims griežčiau vertinti besiskolinančius. 1 lentelė—

MAKROEKONOMINIAI RODIKLIAI				PAGRINDINIAI			
Makroekonominiai rodikliai				2006			
Paskutinio mėnesio ketvirčio mėnesio faktas				Paskutinis mėnesio faktas už ketis			
ketvirčius/mėnesius nuo metų pradžios				Projekcijos (2007 09 03)			
				2007	2008	2009	2010
BVP augimas / grandinė susietos apimtys augimas, proc.					7,7	8,6	5,3
4,5	5,2	8,0 II	8,1 sausis–birėlis				Suderinto
vartojimo prekių ir paslaugų kainų indekso pokytis (vidutinis metinis), proc.					3,8	5,2	Suderinto
5,6	5,1	3,6	4,9 rugsėjis	-			Suderinto
vartojimo prekių ir paslaugų kainų indekso pokytis (mėnesinis metinis), proc.					4,5	5,6	Vidutinio
5,5	4,8	2,6	7,1 rugsėjis	-			Vidutinio
mėnesinio bruto darbo užmokesčio augimas, proc.				17,2	20,0	15,1	7,6
7,2	20,2 II	-		Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis*, Lt			
1495,7	1800,2	2071,6	2228,8	2388,2	1826,3 II	5,6	Prekių ir
Nedarbo lygis, proc. (darbo įteigos tyrimo duomenimis).							Prekių ir
4,5	5,2	6,0	6,0	4,1 II	-		Prekių ir
paslaugų balansas, proc. BVP				-10,4	-14,1	-14,4	-15,4
-13,7 II	-13,4 sausis–birėlis						-16,3
susietos apimtys augimas, proc.				10,5	11,1	7,1	5,4
15,3 II	12,3 sausis–birėlis						5,2
grandinė susietos apimtys augimas, proc.				3,9	20,6	3,2	4,9
7,3	38,4 II	20,0 sausis–birėlis					BVP augimas to meto
kainomis, proc.				14,7	16,3	12,3	7,9
17,5 sausis–birėlis							7,7
							18,0 II

* - ketvirtiniai duomenys be individualių ūkinių

f - faktas, paskelbtas Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės

i - ankstinis vertinimas to meto kainomis, mln, Lt		2 lentelė—		EKONOMINIAI RODIKLIAI		
2009	2010	Rodikliai		2006	2007	2008
		Projekcijos (2007 09 03)				
Galutinio vartojimo išlaidos 107271		68273	80446	91606	99471	
dalis nuo nominalaus BVP, proc.		83,4	84,4	85,5	86,1	86,2
nominalus augimas, proc.		16,3	17,8	13,9	8,6	7,8
Namų ūkio vartojimo išlaidos 85284		53310	63908	72979	79095	
dalis nuo nominalaus BVP, proc.		65,1	67,0	68,1	68,5	68,6
Valdžios sektoriaus vartojimo išlaidos 21581		14780	16233	18280	19999	
dalis nuo nominalaus BVP, proc.		18,0	17,0	17,1	17,3	17,4
NPI1) vartojimo išlaidos		183,5	305	347	377	406
dalis nuo nominalaus BVP, proc.		0,2	0,3	0,3	0,3	0,3

Bendrojo kapitalo formavimas 37377	22138	28361	30926	33843	
dalys nuo BVP, proc.	27,0	29,7	28,9	29,3	30,0
nominalus augimas, proc.	23,5	28,3	9,0	9,4	10,4
Prekybos ir paslaugų ³ balansas -20263	-8505	-13446	-15433	-17786	
dalys nuo nominalaus BVP, proc. 16,3	-10,4	-14,1	-14,4	-15,4	-
Bendrasis vidaus produktas 124385	81905	95361	107099	115528	
nominalus augimas, proc.	14,7	16,3	12,3	7,9	7,7
Bendrasis vidaus produktas, grandine susieta apimtis 85227 89621		71649	77453	81571	
grandine susietos apimtys augimas, proc.		7,7	8,6	5,3	4,5 5,2

	2006	2007	2008	2009	2010	
1) NPI - ne pelno institucijos KAINOS			3 lentelė—			DARBO RINKA, DARBO UŽMOKESTIS IR
	Rodikliai 2008 Projekcijos (2007 09 03)		Matavimo vienetas	2006 2009		2007 2010
Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis	Lt			1495,7	1800,2	2071,6
2228,8 2388,2						
Vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio indeksai (ankstesnis laikotarpis =100)						117,2
120,0 115,1 107,6 107,2						
Metinis darbo užmokesčio fondas	mIn.Lt			20229,3	24723,7	28526,3
30710,0 32928,7						
Vidutinis metinis užimtųjų skaičius (darbo jėgos tyrimų duomenimis):				tūkst.	1499,0	
1526,0 1530,0 1531,0 1532,0						
iš viso; vidutinis metinis sąlyginis darbuotojų skaičius 1)				tūkst.	1121,5	1144,5
1147,5 1148,3 1149,0						
Darbo jėga (darbo jėgos tyrimų duomenimis)				tūkst.	1588,3	1597,8
1613,9 1629,0 1629,3						
Vidutinis metinis bedarbių skaičius (darbo jėgos tyrimų duomenimis)2)				tūkst.	89,3	
71,8 83,9 98,0 97,3						
Nedarbo lygis (darbo jėgos tyrimų duomenimis)2):	proc.			5,6	4,5	5,2*
6,0* 6,0*						
Suderinto vartojimo prekių ir paslaugų kainų indekso pokytis:						

gruodžio mėnesio pabaigoje 2,6 proc. 4,5 5,6 5,5 4,8

vidutinis metinis proc. 3,8 5,2 5,6 5,1 3,6

1) samdomieji darbuotojai, perskaičiuoti – dirbančius vis... darbo dienų... 2) Dėl skirtingo bedarbio sąlygų apibrėžimo lygis ir bedarbių skaičius darbo biržos duomenimis ir darbo jėgos tyrimo duomenimis yra skirtingas. Nustatant nedarbo lygį darbo biržos duomenimis – bedarbių skaičius – skaitomi tik mėnesio, uždregistruojant darbo biržoje, tyrimo apskaitomi taip pat bedarbiai nesiregistruojant darbo biržoje bet išskaitant darbuotojus. Nedarbo lygio nustatymo metodika darbo jėgos tyrimų pagalba atitinka metodinius Eurostato reikalavimus.* 2008-2010 metų nedarbo projekcijos pagrįstos prielaida, kad dėl sparčiau augančių atlyginimų gali labai padidėti darbo jėgos aktyvumas ir pasikeisti migracijos srautų jeigu darbo jėgos aktyvumo lygis ir migracija kistų pagal pastaraisiais metais stebimas tendencijas, tai nedarbas 2008 sudarytų apie 4,8 procentus, o 2009-2010 – 4,9 procentus. Ekonominės raidos rizikos aspektai yra ir teigiamieji, ir neigiamieji ekonominės raidos rizikos aspektai. Tikėtina, kad BVP apimtys potencialiai augimas... gali pagyvinti investicijas technologijose, leidžiančias ekonomiškai naudoti naftos produktus, darbo jėga... ir kitus sparčiai brangstančius gamybos veiksmus. Technologinių sprendimų diegimas vyks vidutinės trukmės laikotarpiu, todėl mažiausiai tikėtina, kad atskirais metais BVP augimas būtų paveiktas išskirtinai. Kreditų plėtra pasiekia tokias apimtis, kai ES paramos panaudojimas nebėgi pakankama priemonė, pajamų – gi visiškai kompensuoti ciklinio svyravimą..., todėl rizikos valdyme yra labai svarbi prielaida dėl to, kad stinumo nustatant apdairias valdžios sektoriaus fiskalinio deficito uždutį jį vykdyti nuoseklumo. Fiskalinės drausmės taisyklės tvirtinimas teisės aktuose ir įstatymais vidutinės trukmės laikotarpiu sukelia rizikas, kylančias dėl einamosios sąskaitos deficito bei leistų tolygiai plėtoti ciklo potencialą pasinaudojant palyginti mažomis palūkanomis. Jeigu finansų rinkos nepakankamai vertintų Lietuvos fiskalinės drausmės taisyklės poveikį valdžios sektoriaus finansams, tai aukštos palūkanų normos Lietuvoje išliktų kelis metus, nepaisant to, kad pasaulio kaktakojantys centriniai bankai gali pradėti mažinti palūkanų normas. Komercinių bankų makroekonomikos apvalgoose akcentuojamos temos apie ciklo perkaitimą... bei du koregavimosi scenarijus: „to vėsimas“; „staigus nuopuolio“, - rodo, kad vidutinės trukmės ciklo rizika priklauso nuo alies gebėjimo laiku ir racionaliai pasiruošti natūraliems ciklo ciklams. Tiek privataus, tiek valdžios sektoriaus finansinius likvidumo ir mokumo rodiklius tikslinga vertinti ne tik pagal nominalias, bet ir struktūrines vertes: yra apdairi atsižvelgti laikinai gaunamas ciklines pajamas, kurios išnyks kartu su kredito prieaugio lėta jimu. Pastaraisiais metais vidutiniškai apie 10% plaukų yra gaunama dėl kasmet sparčiau jusio kredito prieaugio, kuris praėjusiais metais sudarė 10% BVP. Sektoriai, kurių plaukos dėl paskolų prieaugio gausiau labiau nei kitais, savo finansinių rodiklių struktūrinių vertė gautų atsižvelgus didesnes nei 10% plaukas paskolų prieaugis paveiktų per antrinius makroekonominius stimulus dėl paspartėjusio darbo užmokesčio statybų, prekybos, finansinio tarpininkavimo ir pramonės sektoriuose, savo struktūrinių finansinių rodiklių vertė gautų atsižvelgdami mažesnes nei 10% plaukas ciklines pajamas. Atmoniai finansinių rodiklių struktūrinės vertės leistų išvengti neplanuotų pasekmių, kurios prasidėtų kartu su cikliniu palūkanų normų didėjimu. Ciklo subjektai turi pakankamai laiko apdairioms reformoms ir savo finansavimo strategijas gali papildyti sprendimais, valdančiais rizikas, kilsiančias dėl palūkanų normų didėjimo. Kita vertus, komerciniams bankams padidinti palūkanų normas pernelyg greitai ir/arba pernelyg daug, ir/arba apribojus kredito prieaugį pernelyg greitai, tai ekonominis aktyvumas gali vystytis daug lėčiau nei projektuojama. Plėtos tolygumas priklausys nuo komercinių bankų sugebėjimo optimaliai sumažinti ciklo priklausomybę nuo pastaruoju laikotarpiu 15 procentų BVP viršėjusio metinio paskolų prieaugio. Mažiausiai tikėtina, kad dėl situotinių kainų augimo išsėsio augimo BVP augimo bei Lietuvos mokėjimo balanso einamosios sąskaitos deficito projekcijų perspektyvos būtų taikomos sekantiems metams. Todėl išlieka rizika, kad 2008 metų BVP defliatorių augimas gali būti lėtesnis nei 2007. Labiau tikėtina, kad Europos centrinio banko ir kitų centrinių bankų vykdoma griežta monetarinė politika kitais metais globaliai apribos galimybes stimuliuoti Lietuvos ekonomiką, todėl 2008-2010 metų BVP apimtys projekcijų perspektyvų nekeitėme. Kita vertus, jeigu nuogąstaudami dėl regioninės ciklo situacijos komerciniai bankai pernelyg sparčiai pakeičia kredito pasiūlos politiką..., tai Lietuvos ciklo augimas korekcijos metais būtų keliais procentiniais punktais lėtesnis, o po to vėl susilygintų su aukštu potencialiu BVP augimu. Tebei lieka rizika, ypač 2008 metams, kad kelių procentinių punktų nominalaus BVP augimo sulėtėjimas... galėtų sukelti nekilnojamojo turto kainų sugrąžinimą iki ekonominės pagrindinės turinio lygio. Išskirtinis rizikos aktualumas... iliustruoja praėjusiais metais JAV prasidėjusi ir tebevykstanti nekilnojamojo turto rinkos korekcija. Nekilnojamojo turto rinkos korekcija leistų tiksliau vertinti, kiek pastaraisiais metais neracionalūs besiskolinančiųjų sprendimai gali takoti vidutinės trukmės perspektyvas. Prekių ir paslaugų rinkos Pastaraisiais metais ciklo augimas... skatino vidaus paklausą. Spartus skolinimosi augimas buvo vienas svarbiausių veiksmų, nulėmusių investicijų pagrindiną kapitalą..., namų ūkio vartojimo, o kartu ir bendrojo vidaus produkto augimą.... 2007–2010 metais ir toliau išlieka stipri vidaus paklausos trūkumo ekonomikos augimui, o teigiamos Lietuvos eksporto rodiklių tendencijos bus išlaikytos. Dėl tarptautinio likvidumo trūkumo simboliškai sumažintos ES valiutos narių ciklo plėtos prognozės, leidžia projektuoti, kad nominalaus eksporto augimas... tebestimuliuos ES rinką. Tačiau eksportuojamos produkcijos gamybos modernizavimo poreikis, didėjančių gyventojų pajamos skatins importo plėtrą..., todėl prekių ir paslaugų balansas prognozuojamu laikotarpiu išlieka neigiamas. 2006 metais ir 2007 metų pirmą pusmetį paspartėjo investicijų mažėjimas ir reingimasis, todėl padidėjo investicinių prekių importas ir Lietuvos mokėjimo balanso einamosios sąskaitos deficitas. Žaliavos stoka ir reinginiai gedimai „Mažieji naftoje“; naftos produktų eksportas... 2006 m. spalio – 2007 m. birželio sumažino 48,5 procento ir dėl to visų prekių eksporto augimas per laikotarpį

klaidinančiai atrodo sulėtėjimas iki 5 procentų³. Lietuvos prekių eksportas be naftos produktų 2006 m. spalį – 2 m. birželį – iškrito 26,9 procentais. Tebesitęsiantis ne tik visų pastaraisiais metais sparčiai prekių grupių eksportas, bet ir dėl tiesioginių užsienio investicijų padvigubėjimo plastikų eksportas. Mažieji naftos ir degalų veiklos laikini sutrikimai atitinkamai koreguoja ir Lietuvos mokėjimo balanso einamosios sąskaitos deficitą. Dėl laikinai mažieji naftos tiekimo sutrikimų perpus sumažėjimo naftos produktų eksportas nėra pagrindas vertinti bendras perspektyvas. Vidaus kreditavimo galimybės bei ES finansinė parama sudarys sąlygas investiciniam procesui aktyvėti. Liekant investuotojų pasitikėjimui ekonomikos stabilumu, investicijos sudarys vis didesnį BVP dalį. Nagrinėjamo laikotarpio pabaigoje bendrojo pagrindinio kapitalo formavimo dalis sieks apie 30 proc. BVP. Papildomai impulsus vartojimui nagrinėjamo laikotarpio turės darbo užmokesčio augimo spartėjimas, mažėjantis nedarbas ir darbo pajamų apmokėjimai, atsiveriančios Europos Sąjungos darbo rinkos ir uždirbtų pajamų pervedimai Lietuvai bei iškirtinai optimistiški vartotojų lūkesčiai dėl ekonomikos plėtros. Galutinio vartojimo lėktuvas – 2007 – m. vidutiniškai augo apie 8,9 procento. Didžioji dalis gyventojų papildomos pajamos nemažai dalimi turės bėgama panaudotos padidėjusioms lėktuvams ir iškirtinai lėktuvams. Pasiūmusiųjų paskolas už kintamas palūkanas disponuojamas pajamas ribos didėjant palūkanoms. Spartus lėktuvų didėjimas taip pat bus susijęs su paslaugų brangimu, kylančiu dėl didėjančių paslaugų paklausos ir papildomai kaskadų darbo įgai samdyti. Paslaugų brangimas keis vartotojų krepšelį, elio struktūrą: vis didesnė – iškirtinai lėktuvų dalis atiteks paslaugoms. Suaktyvėjus vartojimas sudarys sąlygas augti didmeninei ir mažmeninei prekybai, tačiau išliks – stant laikotarpio pabaigoje – sektoriaus augimas taip pat taptų artimas kitų sektorių augimui. Pramonė, gaminanti eksportuojamą produkciją, iškirtinai lėktuvų prietaisų tvaramo pagrindu. Vartotojų kainos 2005 – 2008 metais brangstantys energetiniai iškirtinai lėktuvai (iki 2008 metų importuojamų dujų kainos palyginti su 2005 metais bus iškirtinai lėktuvų daugiau nei dvigubai), Lietuvos – sipareigojimais ES dėl akcijų kėlimo, gyventojų indėlis ir nekilnojamojo turto kompensavimo klausimų sprendimas, darbo užmokesčio augimo tendencijos vidutinės trukmės laikotarpiu turės svarios – takos 2006 – 2007 metais infliacija paspartėjo virš 3 procentų dėl objektyvių tarptautinių priežasčių. Vien gamtinių dujų sukelta infliacija 2006 metais sudarė apie 0,9 procentinio punkto, o 2007 metais tikėtina sudarys apie 1,3 procentinio punkto. Nafta pabrango tiek, kad pasaulyje iškirtinai lėktuvų siūloma mokesčių lengvatomis ir subsidijomis skatinamas biokuro naudojimas, todėl kyla globalus maisto produktų brangimas: biokuro aliejaus gamyba mažina maisto produktų gamybinius pajamų gumus ir didina tarptautines maisto produktų kainas. Kita vertus, 2007 metų rugpjūčio mėnesio duomenimis vartotojų krepšelį, be maisto ir energetikos prekių, metinė – nesinė – infliacija pakilo virš penkių procentų ir parodė, kad realizavosi rizika dėl paklausos poveikio kainoms. 2008 metų infliacija tebeviršys 5 procentus. Pagal valiutų valdybos principus euro atžvilgiu fiksuotas lito kursas užtikrina, kad vidutinė daugiametė infliacija iškirtinai lėktuvų artima euro zonos infliacijai. Po infliacijos paspartėjimo laikotarpio, stabilizavusis naftos ir dujų kainoms bei pasibaigus akcijų harmonizavimui pagal ES normas, padidėjus palūkanų normoms ir sumažėjus kredito prieaugiui Lietuvos infliacija vėl priartės prie euro zonos lygio. Dėl brangstančio kuro ir akcijų didinimo – sipareigojimų vykdymo 2006 – 2008 metais stebima infliacija nėra racionalus pagrindas formuoti ilgalaikius infliacijos lūkesčius ir daryti ilgalaikius lėktuvų sprendimus. Nors valiutų valdybos sąlygomis pernelyg didelis kainų lygis atotrūkis nuo ekonomikos pusiausvyros konvergencijos tempo gali sukelti BVP defliatorių disinflaciją arba laikiną defliaciją, tačiau metinė – ra pagrindo tokių – vykių raidai laikyti baziniu makroekonominio scenarijumi. BVP defliatorių augimo lėktuvų – tik dėl nekilnojamojo turto kainų korekcijos sukulto atitinkamų sektorių pelnų mažėjimo. Tokio scenarijaus tikimybė padidėja, jeigu komerciniai bankai palūkanų normas padidintų pernelyg daug ir/arba pernelyg greitai, ir/arba pernelyg greitai apribotų paskolų prieaugį. Iki metų antrąjį pusmetį galintis prasidėti kredito prieaugio stabilizavimasis sudarytų sąlygas 2010 metų pabaigoje infliacijai sumažėti iki 2,6 procentų. Infliacijos paspartėjimas pasireiškia tose vartojimo prekių ir paslaugų grupėse, kurios yra silpniausi veikiamos konkurencijos. Maisto produktų ir transporto paslaugų paklausa yra kainoms neelastinga, todėl kainų padidinimas yra efektyvus ir iškirtinai lėktuvų sektorių finansinių rodiklių gerinimo būdas. Infliacijos paspartėjimas sukelia netobulos ir ribotos konkurencijos sektorių siekis dėl didesnių kainų dalį padidėjusių vartotojų pajamų panaudoti finansiniams rodikliams gerinti. 2006 metais pradėjo ryškėti paslaugų brangimo tendencija. Ateityje paslaugų brangimas sudarys pagrindinę stabilios infliacijos dalį, nes brangstantis darbas sudarys vis didesnį paslaugų savikainos dalį, o globali konkurencija ir sparti prekių gamybos pažanga toliau pigin darbuojamus, avalyną bei buitinius prietaisus. Darbo rinka Lietuvos darbo rinka vis labiau integruojasi ES vieningoje rinkoje, todėl realizavusis bet kokiai ekonominei rodiklio projekcijai rizikai, ilgalaikiai nedarbo rodikliai keistųsi mažai. Iškirtinai lėktuvų esmės integravimasis ES darbo rinkoje nulems, kad ji bet kokiomis aplinkybomis plėtosis dirbantiesiems palankia kryptimi. Nedarbo padidėjimas galimas tik trumpam, kol atsilaivins darbuojant pasinaudoti vieningos ES darbo rinkos teikiama galimybėmis. Daroma prielaida, kad emigracija nesutrukdytų didėti užimtųjų skaičiui Lietuvoje ir toliau gerins Lietuvos mokėjimo balanso einamąją sąlygą. Darbuojant paklausos didėjimas, augantis produktyvumas, minimalios – nesinės – algos didinimas, gerėjantys – kėlimai dalyvių lūkesčiai ir kainų konvergencija tapus ES – alimi nare turės – takos darbo užmokesčio pokyčius. Numatoma, kad 2004 m. prasidėjusios ir 2006 metų antroje pusėje pagreitėjusios tendencijos tęsis – vidutinis – nesinis darbo užmokeskis – alyje 2007 – 2008 metais augo labai sparčiai. Prognozuojama, kad vidutinis – nesinis bruto darbo užmokeskis iškirtinai lėktuvų augo nuo 1495,7 Lt 2006 metais iki 2388,2 Lt 2010 metais. Darbo užmokesčio augimas leis palaipsniui atlyginti dirbantiesiems ankstesniais laikotarpiais pasiektą darbo produktyvumą. 2007 metais tebeiškirtinai lėktuvų sparčiai paklausos augimas gali keliais procentiniais punktais padidinti 2008 metų darbo užmokesčio augimo projekcijas. Darbuojant persikvalifikavimas iškirtinai lėktuvų produktyvumo sektoriaus – didesnio produktyvumo sektorių vidutinės trukmės laikotarpiu taps svarbiu BVP augimo veiksniumi, galinčiu apsaugoti nuo darbo įgaitrų. Dėl augančių darbo įgaitrų paklausos nedarbo lygis – alyje mažės nuo 5,6 proc. (už tyrimo duomenimis) 2006 metais iki 4,5 proc. 2007 metais. 2006 metų IV ketvirčio ir 2007 – il ketvirčių duomenys rodo, kad didėjantis darbo užmokeskis Lietuvoje, priešingai nei Latvijoje, dar nepakankamai

paskatino darbingo amžiaus gyventojų aktyvesnį dalyvavimą... darbo rinkoje, todėl tikėtina, kad šie procesai prasidės vėliau. 2008-2010 metų nedarbo projekcijos pagrįstos prielaida, kad dėl darbo užmokesčio augimo padidės darbingo amžiaus žmonių motyvacija ieškoti darbo ir sumažėjusi motyvacija emigruoti vidutiniškai trukmės laikotarpiu (2009-2010 m.) priartins nedarbo lygį iki 6 procentų (inflacijos nedidinančio lygio). Jeigu darbo jėgos aktyvumo lygis ir migracija kistų pagal pastaraisiais metais stebimas tendencijas, tai nedarbas 2008 sudarytų apie 4,8 procentus, o 2009-2010 – 4,9 procentus. Naudojami ekonominiai rodikliai projekcijų rengimo metodais. Finansų ministerija makroekonominius rodiklius projekcijas rengia vadovaudamasi bendrosios ir dalinės pusiausvyros modeliavimo principais bei nacionaliniams sąskaitų principais. Projekcijos yra grindžiamos prielaida dėl išankstinių duomenų tikslumo. Taikomi regresiniai analizės ir ekonometrinio modeliavimo metodai. Naudojamos ekspertų, dirbusių pagal PHARE projektus, pasiūlytos metodikos. Projekcijos yra derinamos su Lietuvos banko, šios ministerijos, statistikos departamento bei mokslinių tyrimų instituto ekspertais.